

โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียน มัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

Factor Analysis Model Confirming Competitiveness of Secondary Schools in Bangkok Area

วิสูตร เดชเมือง*¹

Wisoot Detmaung*¹,

*Corresponding Author, email: wisoot15@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ขั้นตอนการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ 1) ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 370 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย การวิจัยเป็นแบบวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสร้างขึ้นโดยผู้วิจัย มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.83

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มี 7 องค์ประกอบ 18 ตัวชี้วัด ด้านที่ 1 การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำกลยุทธ์ 2) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 3) การประเมินและควบคุมกลยุทธ์ ด้านที่ 2 การบริหารความเสี่ยง มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร และ 2) การจัดการความเสี่ยง ด้านที่ 3 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการ 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย และ 3) นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย ด้านที่ 4 การบริหารจัดการทุนมนุษย์ทางการศึกษา มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การพัฒนาความรู้ และ 2) การพัฒนาทักษะ ด้านที่ 5 คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีคุณภาพสูง มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ความสามารถในการคิดเชิงระบบ 2) ความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ และ 3) ความสามารถในการคาดการณ์ ด้านที่ 6 การบริหารเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษา มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) เป็นผู้บริหาร

¹ นักศึกษาปริญญาเอก, สาขาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹ PhD student, Educational Administration, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

มีอาชีพ 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถเต็มตามศักยภาพ และด้านที่ 7 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านสมรรถนะเทคโนโลยี และ 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม

2) ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า มีค่าไคสแควร์ (χ^2) = 105.05 ค่า p = .052 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = .98 ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI) = .971 และค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังที่สองเฉลี่ย (RMSEA) = .020 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ, ความสามารถในการแข่งขัน, โรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

Abstract

The purpose of this research study was to examine the components of competitiveness among secondary schools in the Bangkok area and examine the model of competitiveness components among secondary schools in the Bangkok area. The research process was divided into 2 phases: 1) creating a conceptual framework by studying related documents and research studies, and 2) testing to check the consistency of the model of competitiveness components among secondary schools in the Bangkok area. Data were collected from a sample group of 370 secondary school teachers in Bangkok using a simple random sampling method. The study employs a quantitative research method. The research tool included the questionnaire, which was created by the researcher. The reliability was 0.83. Data were analyzed using descriptive statistics and confirmatory factor analysis (CFA).

The research results demonstrated that 1) the components of competitiveness of secondary schools in the Bangkok area had 7 components and 18 indicators. Section 1, strategic management of educational institution administrators has 3 indicators: 1) strategy formulation, 2) strategy implementation, and 3) strategy evaluation and control. Section 2, risk management has 2 indicators: 1) corporate governance and organizational culture, and 2) risk management. Section 3, academic cooperation network management has 3 indicators: 1) network cooperation in academic development, 2) academic leadership of network administrators, and 3) network academic administration policy and structure. Section 4,

educational human capital management has 2 indicators: 1) knowledge development, and 2) skill development. Section 5, characteristics of high-quality learners has 3 indicators: 1) systemic thinking ability, 2) critical thinking ability, and 3) forecasting ability. Section 6, administration for educational institution excellence has 3 indicators: 1) professional administrators, and 2) promoting students to have the ability to their full potential. Section 7, competence of educational administrators has 3 indicators: 1) morality and ethics, 2) technology competence, and 3) creativity and innovation,

2) the test of the consistency of the model of the components of the competitiveness among secondary schools in the Bangkok area demonstrated that the model of components of competitiveness exhibited (χ^2) = 105.05, p-value = 0.052, Harmony Level Index (GFI) = 0.98, Adjusted Harmony Index (AGFI) = 0.971 and estimated root power index. Second average (RMSEA) = 0.020. Therefore, the model was consistent with the empirical data.

Keywords: Factor Analysis, Competitiveness, Secondary Schools in the Bangkok Area

บทนำ

โลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกเกิดขึ้นทั้งในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ประเทศต่าง ๆ ไม่สามารถปิดตัวลงได้ เราต้องร่วมมือเพียงลำพัง และพึ่งพาอาศัยกัน ชีวิตของผู้คนในแต่ละประเทศมีการสื่อสารระหว่างกันเป็นอย่างมาก มีความร่วมมือในการดำเนินภารกิจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันมากขึ้น ขณะเดียวกันสังคมโลกในยุคปัจจุบันเต็มไปด้วยข้อมูล ทำให้ผู้คนคิดวิเคราะห์แยกแยะและตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในสังคมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่สภาพแวดล้อมการแข่งขันของเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรมระหว่างประเทศซึ่งเป็นไปไม่ได้ และเป็นแรงผลักดันที่สำคัญให้หลายประเทศต้องปฏิรูปการศึกษา คุณภาพการศึกษาจึงเป็นตัวบ่งชี้ที่เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งเพื่อความพร้อมในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลกของแต่ละประเทศ ประเทศที่จะอยู่รอดหรือรักษาความได้เปรียบไว้ได้นั้น คือ ประเทศที่มีพลังแห่งความรู้และเป็นสังคมของการเรียนรู้ว่าในโลกที่ไร้พรมแดนจะมีชาวต่างชาติเข้ามาทำงานและประกอบอาชีพในประเทศไทยมากขึ้น ขณะเดียวกันคนไทยก็มีโอกาสทำงานและประกอบอาชีพในต่างประเทศมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

เงื่อนไขที่สำคัญที่สุดของความสามารถในการแข่งขันของสถานศึกษา คือ การพัฒนาบุคคลที่มีความสามารถ สิ่งนี้ทำให้เกิดความต้องการใหม่และสูงขึ้นมาก เพื่อการพัฒนาและการศึกษาทุนมนุษย์ การดำเนินการพัฒนาของการศึกษาที่เน้นความสามารถ จึงมีการดำเนินการตามความสามารถการศึกษา

แสดงถึงมุมมองใหม่ในการสร้างเนื้อหาทางการศึกษา ซึ่งปัจจุบันรวมถึงการพัฒนาความสามารถหลักที่แปด ซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการยุโรป ความสำคัญประการหนึ่ง คือ การพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการ ซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนาภายในกระบวนการศึกษา โดยทุกคนตั้งแต่วัยเด็กและต่อเนื่องตลอดชีวิต โดย Kuryani, Arafat, and Mulyadi (2021) วิจัยเรื่อง กลยุทธ์หลักของโรงเรียนในการปรับปรุงความสามารถในการแข่งขัน พบว่าจากการบริหารเชิงกลยุทธ์ของอาจารย์ใหญ่ในการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียน การจัดการเชิงกลยุทธ์ มีผลดีต่อความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียน อีกทั้งความเป็นเลิศ SQA ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ. 1994 โดยการสนับสนุนของประธานาธิบดี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้รู้ถึงความต้องการของธุรกิจและองค์กรที่เป็นเลิศ และช่วยปรับปรุงผลการดำเนินงานและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันขององค์กร ซึ่ง วรวัลย์ ภัทรเรืองอนันต์ (2564, น. 55-70) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันสู่มาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ตามคุณลักษณะ 3 ด้าน 12 ตัวชี้วัด สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบ ได้ดังนี้ ด้านที่ 1 คุณลักษณะด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ด้านที่ 2 คุณลักษณะด้านการจัดทำหลักสูตรและการจัดการ เรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ด้านที่ 3 คุณลักษณะด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) ส่งผลให้ความสามารถทางการแข่งขันของโรงเรียนเอกชนมีคุณภาพ และพัฒนาไปสู่จุดสูงสุดแห่งศักยภาพในทุกภูมิภาคของประเทศ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยอาศัยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis; CFA)

วัตถุประสงค์การวิจัย

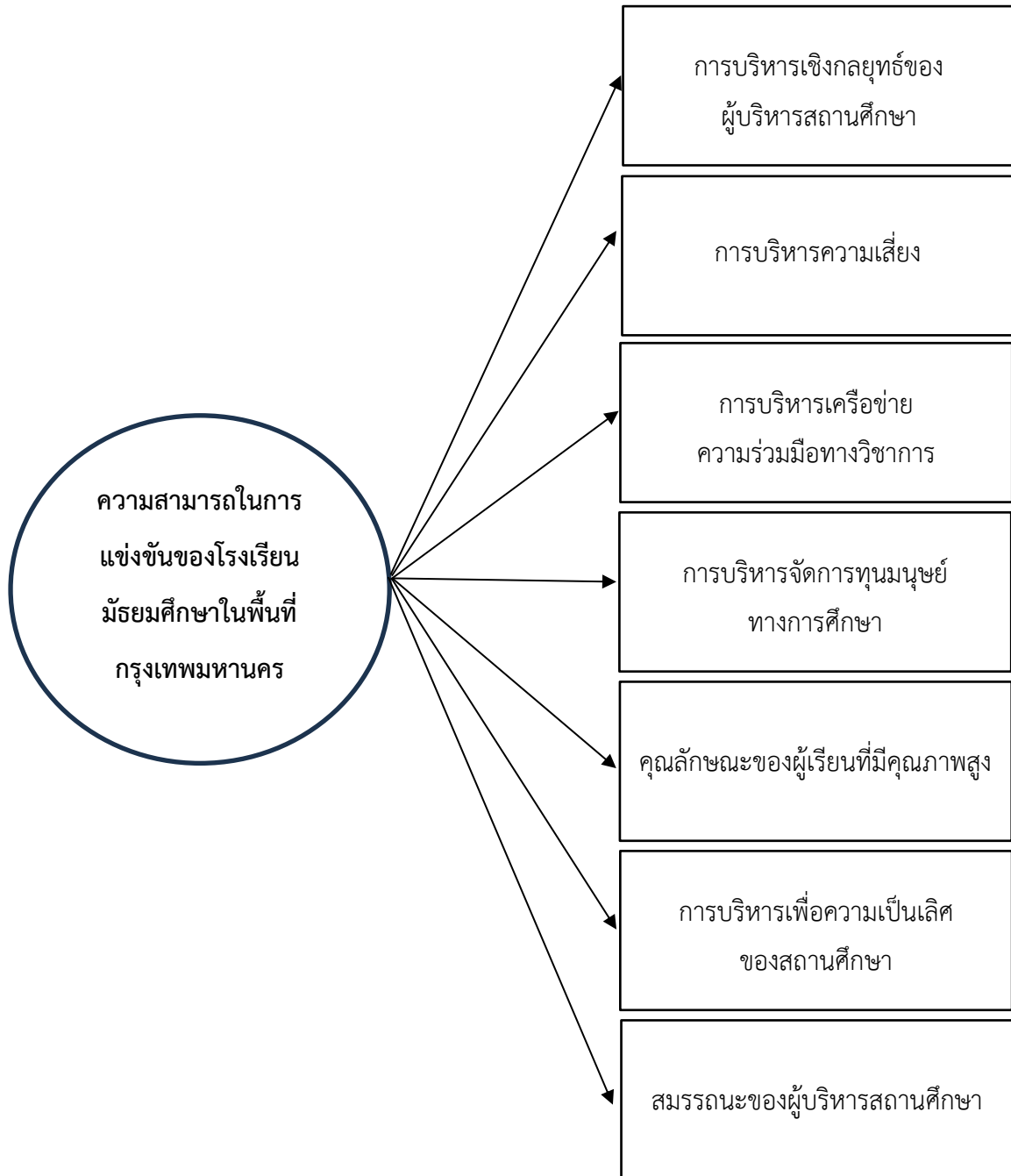
1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเชิงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียน ได้แก่ แนวความคิดของ Gratton and Ghoshal (2003) ได้อธิบายว่าทุนมนุษย์ประกอบด้วย 3 สิ่ง คือ ทุนทางปัญญา ทุนทางสังคมและทุนทางอารมณ์ (Emotional Capital) และ ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2560) มีเป้าหมายมุ่งการเปลี่ยนแปลง ริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ส่งผลกระทบในทางบวกต่อการปฏิบัติงาน Chinpaisarn (2017) อธิบายว่ากลยุทธ์การจัดการทุนมนุษย์มีความสำคัญต่อผู้บริหารเพื่อนำไปบริหารจัดการทุนมนุษย์ให้เกิดประโยชน์ ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาของประเทศ อีกทั้งยังศึกษาการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545, น. 61-71) ได้กล่าวถึง การจัดการเครือข่าย ประกอบด้วย การก่อรูปเครือข่าย

การจัดระบบเครือข่าย การใช้ประโยชน์เครือข่าย และการบำรุงรักษาเครือข่าย ซึ่งจตุพร บุญระดม (2563, น. 39-45) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) ด้านโครงสร้างและระบบบริหารเครือข่าย 3) ด้านการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี 5) ด้านความสัมพันธ์ในเครือข่ายบุคลากร 6) ด้านผลสำเร็จในเครือข่าย และ สุกรี แวมุข (2561) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของสำนักงานการศึกษาเอกชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยจำนวน 7 องค์ประกอบ 70 ตัวบ่งชี้ สุนทรสส์ เพชรรัักษ์คำด้วง (2559) อธิบายรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่า มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวางแผนกลยุทธ์ 2) การนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ 3) การศึกษาเพื่อการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิด 4) การคิดสร้างสรรค์โครงการ 5) การบูรณาการ 6) การวางแผนปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 7) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 8) การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ อีกทั้งยังศึกษาคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีคุณภาพสูงของ Hunter, Schmidt, and Le (2006) ได้อธิบายไว้ว่าสมรรถนะนักเรียนสากล มีองค์ประกอบ การมีจิตใจเปิดกว้าง ความเข้าใจในบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมและความเข้าใจผู้อื่น เป็นผู้ที่มีความรู้ มีทักษะในการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ยังศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารของ Guzmán, Muschard, Gerolamo, Kohl, and Rozenfeld (2020) ได้ทำการศึกษา คุณลักษณะและทักษะภาวะผู้นำ ยุคแห่งอุตสาหกรรมดิจิทัล 4.0 ประกอบด้วย 1) มีความรวดเร็วทันต่อการเปลี่ยนแปลง 2) มุ่งการทำงานเป็นทีม 3) สร้างแนวทางการประสานความร่วมมือ 4) มีนวัตกรรมในการบริหาร และ 5) เปิดกว้างต่อการเรียนรู้

จากแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานและแนวคิดทฤษฎีหลักข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดทฤษฎี (Theoretical Framework) ดังภาพที่ 1 และสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย (Conceptual Framework) ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด ความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 370 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามระดับองค์ประกอบเชิงยืนยันความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 121 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียน เพื่อให้ได้องค์ประกอบหลักของความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนและองค์ประกอบย่อยในแต่ละองค์ประกอบหลัก แล้วนำผลการสังเคราะห์ที่ได้สร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้องค์ประกอบความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยนำองค์ประกอบความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนจากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์มาสร้างแบบสอบถาม แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence; IOC) ซึ่งทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 0.60 แต่มีบางข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ปรับภาษาให้กระชับ สื่อความหมายชัดเจน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับแก้แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยครูจำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ตามวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.976

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

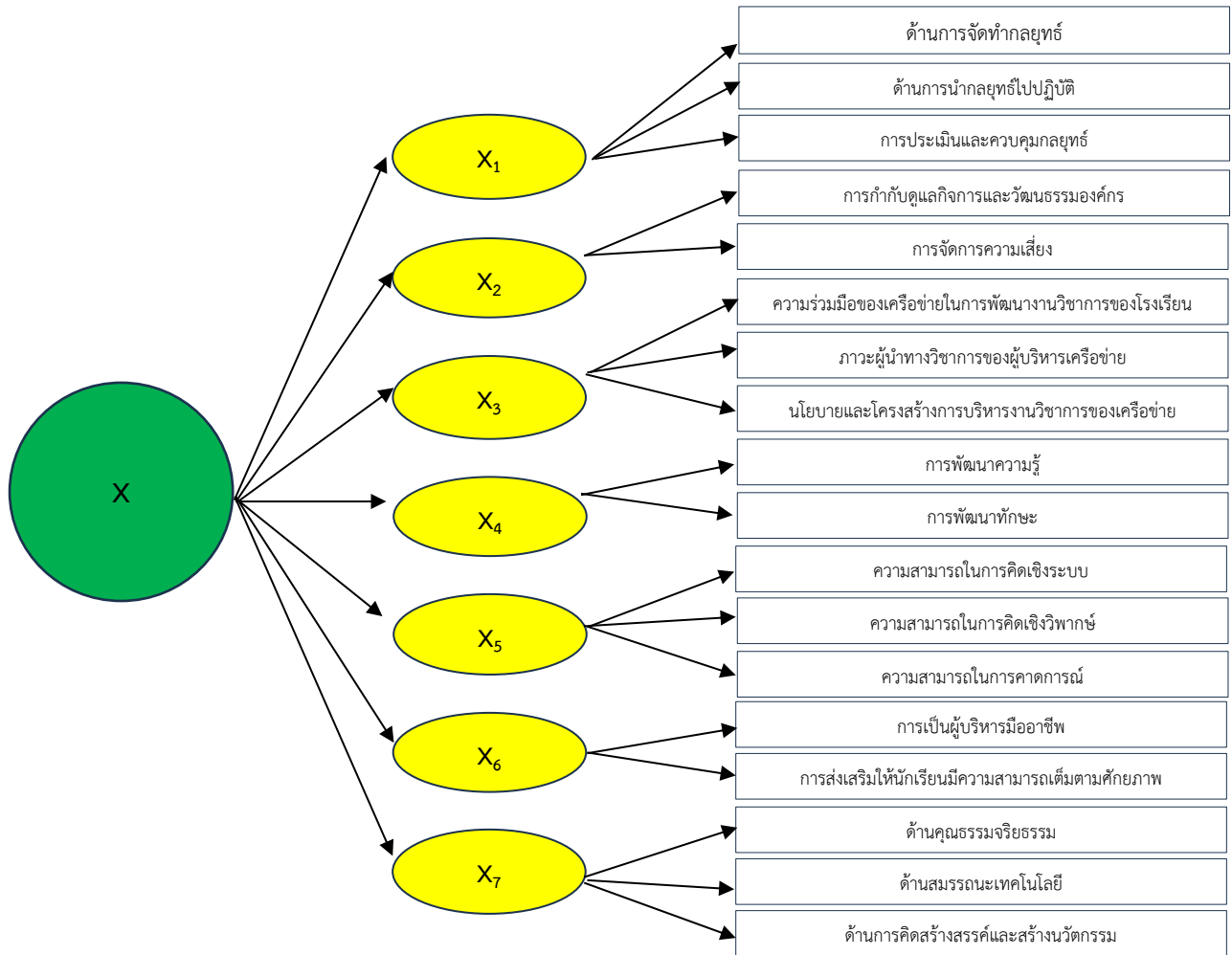
หาค่าดัชนี KMO, ค่า Bartlett's test เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ และเพื่อตรวจสอบองค์ประกอบย่อยแต่ละตัวเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยโปรแกรมลิสเรล (LISREL Program) และหาค่าไคสแควร์ (χ^2), ค่าดัชนี CFI, ค่าดัชนี TLI, ค่าดัชนี RMSEA, ค่าดัชนี SRMR เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนี KMO เท่ากับ 0.98 ค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 7057.601, ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.00

องค์ประกอบของความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีคุณลักษณะ 7 ด้าน 18 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย

1. การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำกลยุทธ์ 2) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 3) การประเมินและควบคุมกลยุทธ์
2. การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร และ 2) การจัดการความเสี่ยง
3. การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย และ 3) นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย
4. การบริหารจัดการทุนมนุษย์ทางการศึกษา ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การพัฒนาความรู้ และ 2) การพัฒนาทักษะ
5. คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีคุณภาพสูง ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ความสามารถในการคิดเชิงระบบ 2) ความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ และ 3) ความสามารถในการคาดการณ์
6. การบริหารเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การเป็นผู้บริหารมืออาชีพ และ 2) การส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถเต็มตามศักยภาพ
7. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านสมรรถนะเทคโนโลยี และ 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม

ภาพที่ 2 องค์ประกอบของความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ องค์ประกอบความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มี 7 องค์ประกอบ 18 ตัวชี้วัด (ดังแสดงในภาพที่ 2) ด้านที่ 1 การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำกลยุทธ์ 2) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 3) การประเมินและควบคุมกลยุทธ์ ด้านที่ 2 การบริหารความเสี่ยง มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร 2) การจัดการความเสี่ยง ด้านที่ 3 การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ความร่วมมือของเครือข่ายในการพัฒนางานวิชาการ 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเครือข่าย และ 3) นโยบายและโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของเครือข่าย ด้านที่ 4 การบริหารจัดการทุนมนุษย์ทางการศึกษา มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) การพัฒนาความรู้ 2) การพัฒนาทักษะ ด้านที่ 5 คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีคุณภาพสูง มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ความสามารถในการคิดเชิงระบบ 2) ความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ และ 3) ความสามารถในการคาดการณ์ ด้านที่ 6 การบริหารเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษา มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) เป็นผู้บริหารมืออาชีพ 2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถเต็มตามศักยภาพ และด้านที่ 7 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านสมรรถนะเทคโนโลยี และ 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยองค์ประกอบของความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีคุณลักษณะ 7 ด้าน 18 ตัวชี้วัด ข้อค้นพบจากการวิจัยสอดคล้องกับ ราตรี ศรีไพพรรณ และ พงษ์ศิริ ศิริบรรณพิทักษ์ (2553, น. 182-194) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา ผลจากการศึกษา พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่ 1 คือ ด้านการนำองค์การ ส่วนสภาพอันพึงประสงค์ฯ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน 2) การบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ กลยุทธ์ผูกใจผู้ปฏิบัติงาน กลยุทธ์ปรับปรุงการบริหารผลการดำเนินงาน และกลยุทธ์ปรับปรุงระบบและกระบวนการ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ สลิลรัตน์ พลอยประดับ (2561) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันของโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาในเขตภาคตะวันออก พบว่า ปัจจัยกลยุทธ์โรงเรียนมาตรฐานสากล ส่งผลต่อศักยภาพทางการแข่งขันของโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาในเขตภาคตะวันออก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ การฝึกใช้ความคิดและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจและสติปัญญาที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ และนำไปพัฒนาประยุกต์ใช้ได้กับการอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) จึงเป็นนวัตกรรมการจัดการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำมาใช้เป็นมาตรการเร่งด่วนในการยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล เช่นเดียวกับ Wilson (2001, น. 337) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล ในรัฐอัลเบอร์ตา ประเทศแคนาดา การรับรู้ของผู้นำในโรงเรียนของรัฐ ในระหว่างปี ค.ศ. 1994-1997 พบว่า ความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล เกิดจากผู้นำในโรงเรียนมีบทบาทในการตัดสินใจ เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนและพัฒนาการสื่อสาร ผู้นำใช้ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน หรืออำนวยความสะดวกผู้มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนรู้สึกพอใจกับการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรพิจารณานำองค์ประกอบ ทั้ง 7 องค์ประกอบ ไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายและกรอบทิศทางการบริหารการศึกษา การจัดทำ แผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ

2. ผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครควรพิจารณานำ ผลการวิจัยไปสร้างและพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของ สถานศึกษาในมัธยมศึกษากรุงเทพมหานครให้เกิดขึ้นในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาทวิวิธีพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียน มัธยมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในแต่ละองค์ประกอบเพิ่มเติม

2. ควรมีการศึกษาเกณฑ์ในการพิจารณา หรือการประเมินตัวบ่งชี้และการแปลผลการประเมิน ผลการปฏิบัติงานของแต่ละตัวบ่งชี้

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). การปฏิรูปคุณธรรมจริยธรรมสังคมไทย. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 16(48), 61-71.
- จตุพร บุญระดม. (2563). รูปแบบการบริหารเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา. *วารสารราชพฤกษ์*. 18(3), 39-45.
- ราตรี ศรีไพวรรณ, และ พงษ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2553). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*, 3(2), 182-194.
- สลิลรัตน์ พลอยประดับ. (2561). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน ของโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาในเขตภาคตะวันออก (ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2560). *กลยุทธ์การวางแผนและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- วรวัลย์ ภัทรเรืองอนันต์. (2564). องค์ประกอบการบริหารเพื่อสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันสู่ มาตรฐานสากลของโรงเรียนเอกชน. *ครุศาสตร์สาร*. 15(2), 55-70.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *ความหมายสมรรถนะและความสำคัญในการพัฒนา สมรรถนะ*. สืบค้นจาก <http://www.utqonline.com>
- สุกรี แวมชูขอ. (2561). *องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของสำนักงานการศึกษาเอกชน*

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
สุนทรียส์ เพชรรักรักษ์คำด้วง. (2560). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ของนักเรียน
ในศตวรรษที่ 21. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช,
นครศรีธรรมราช.

- Chinphaisarn, T. (2017). *Strategic planning and management*. Bangkok: Thanathart Printing.
- Gratton, L., & Ghoshal, S. (2003). Managing personal human capital: New ethos for 'volunteer' employees. *European Management Journal*, 21(1), 1–10.
- Guzmán, V. E., Muschard, B., Gerolamo, M., Kohl, H., & Rozenfeld, H. (2020). Characteristics and skills of leadership in the context of Industry 4.0. *Procedia Manufacturing*, 43, 543–550.
- Hunter, J. E., Schmidt, F. L., & Le, H. (2006). Implications of direct and indirect range restriction for meta-analysis methods and findings. *Journal of Applied Psychology*, 91(3), 594–612.
- Kuryani, S., Arafat, Y., & Mulyadi, M. (2021). School principal strategies in improving the competitiveness. *Jurnal Penelitian Guru Indonesia*, 6(2), 566–574.
- Wilson, R. J. (2001). *School-based management in Alberta: Perceptions of public school leaders, 1994–1997* (Doctoral dissertation). University of San Diego, California
<https://digital.sandiego.edu/dissertations/685>